

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: هوشبری و فوریت های پزشکی

عنوان درس: فوریت های پزشکی در بلایا

کد درس:

نوع و تعداد واحد¹: 1.5 واحد نظری، 0.5 واحد عملی

نام مسؤؤل درس: دکتر محمد سورانی

مدرس/ مدرسان:

پیش‌نیاز/ هم‌زمان: فوریت های داخلی 1 و 2، تروما 1 و 2

رشته و مقطع تحصیلی: کاردانی فوریت های پزشکی

اطلاعات مسؤؤل درس:

رتبه علمی: استادیار

رشته تخصصی: سلامت در حوادث و بلایا

محل کار: دانشکده پیراپزشکی - گروه هوشبری

تلفن تماس:

نشانی پست الکترونیک: Mohamad.sorani@gmail.com

¹ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: 2 واحد نظری، 1 واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسؤؤل درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

در این درس دانشجو ضمن آشنایی با مفاهیمی همچون بحران، بلایا، حوادث غیر مترقبه، حوادث با قربانیان متعدد، بلایای طبیعی همچون سیل، زلزله، طوفان، بهمن، صاعقه و نیز بلایای ساخت دست بشر همچون سلاح‌های کشتار جمعی و انفجاری و نیز حوادث با مواد خطرناک آشنا خواهد شد و نحوه فرماندهی حادثه، تریاژ و مراقبت فوری در این موارد را فرا می‌گیرد.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

آشنایی با مفاهیم پرکاربرد در حوادث و بلایا

آشنایی با مخاطرات شایع در بلایا

آشنایی با مشکلات سلامتی مربوط به هر یک از مخاطرات شایع در بلایا

آشنایی با اصول مدیریت اورژانس پیش بیمارستانی در بلایا

آشنایی با اصول مراقبت‌های اورژانس پیش بیمارستانی برای هر یک از مخاطرات شایع در بلایا

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

- آشنایی با بحران (تعریف، انواع و نقش سیستم فوریت‌های پزشکی پیش بیمارستانی در بحران)
- آشنایی با سیستم فرماندهی سوانح (ICS) و تریاژ در بحران
- آشنایی با سطح بندی حوادث
- آشنایی با اهمیت رعایت اصول ایمنی صحنه در حوادث طبیعی و حوادث انسان ساز
- آشنایی با زمین لرزه (تعریف، علل وقوع، انواع صدمات وارده در زمین لرزه، روش دستیابی به مصدومین، اقدامات اولیه، تریاژ، انتقال)
- آشنایی با سیل و طوفان (تعریف، علل وقوع، مناطق جغرافیایی در خطر، انواع صدمات وارده در اثر سیل و طوفان، روش دستیابی به مصدومین، اقدامات اولیه، تریاژ، انتقال)
- آشنایی با بهمن و بوران (تعریف، علل وقوع، مناطق جغرافیایی در خطر، انواع صدمات وارده در اثر بهمن و بوران، روش دستیابی به مصدومین، اقدامات اولیه، تریاژ، انتقال)
- آشنایی با صاعقه، گردباد و آتشفشان (تعریف، علل وقوع، مناطق جغرافیایی در خطر، انواع صدمات وارده در اثر صاعقه، گردباد و آتشفشان، روش دستیابی به مصدومین، اقدامات اولیه، تریاژ، انتقال)
- آشنایی با حوادث با قربانیان متعدد (تعریف، علل وقوع، انواع صدمات احتمالی، روش دستیابی به مصدومین، اقدامات اولیه، تریاژ، انتقال)
- آشنایی با جنگ (آشنایی با انواع بمباران‌ها، آسیب‌های انفجاری، نحوه کمک به مصدومان، انواع صدمات احتمالی، روش دستیابی به مصدومین، اقدامات اولیه، تریاژ، انتقال)
- آشنایی با جنگ‌های نوین (حوادث CBRNE) - حوادث پرتویی، شیمیایی، میکروبی، هسته‌ای و انفجاری (تروریستی) زون بندی حوادث CBRNE - نحوه کمک به مصدومان، انواع صدمات احتمالی، روش دستیابی به مصدومین، اقدامات اولیه، تریاژ، انتقال
- آشنایی با تعریف شرایط خاص

- آشنائی با طبقه بندی عملیات نجات به منظور تجهیز اصول در شرایط خاص (مناطق صعب العبور ، کوه ، دره ، دریا ، آوار ، نشت گاز ، انفجار معادن و کارخانه ها و...)
  - آشنائی با مراحل عملیات نجات (از بین بردن موانع ، دستیابی به مصدوم ، انجام مراقبت فوری ، آمادگی برای حرکت)
  - آشنایی با سیستم های عملیاتی سازمان های امدادی و نحوه همکاری با آنها
- پس از پایان این درس انتظار می رود فراگیر بتواند:

- آشنائی با بحران (تعریف ، انواع و نقش سیستم فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی در بحران)
- آشنائی با سیستم فرماندهی سوانح (ICS) و تریاژ در بحران
- آشنائی با سطح بندی حوادث
- آشنائی با اهمیت رعایت اصول ایمنی صحنه در حوادث طبیعی و حوادث انسان ساز
- آشنائی با زمین لرزه (تعریف ، علل وقوع ، انواع صدمات وارده در زمین لرزه ، روش دستیابی به مصدومین ، اقدامات اولیه ، تریاژ ، انتقال)
- آشنائی با سیل و طوفان (تعریف ، علل وقوع ، مناطق جغرافیایی در خطر ، انواع صدمات وارده در اثر سیل و طوفان ، روش دستیابی به مصدومین ، اقدامات اولیه ، تریاژ ، انتقال)
- آشنائی با بهممن و بوران (تعریف ، علل وقوع ، مناطق جغرافیایی در خطر ، انواع صدمات وارده در اثر بهممن و بوران ، روش دستیابی به مصدومین ، اقدامات اولیه ، تریاژ ، انتقال)
- آشنائی با صاعقه ، گردباد و آتشفشان (تعریف ، علل وقوع ، مناطق جغرافیایی در خطر ، انواع صدمات وارده در اثر صاعقه ، گردباد و آتشفشان ، روش دستیابی به مصدومین ، اقدامات اولیه ، تریاژ ، انتقال)
- آشنائی با حوادث با قربانیان متعدد (تعریف ، علل وقوع ، انواع صدمات احتمالی ، روش دستیابی به مصدومین ، اقدامات اولیه ، تریاژ ، انتقال)
- آشنائی با جنگ (آشنایی با انواع بمباران ها ، آسیب های انفجاری ، نحوه کمک به مصدومان ، انواع صدمات احتمالی ، روش دستیابی به مصدومین ، اقدامات اولیه ، تریاژ ، انتقال)
- آشنائی با جنگ های نوین (حوادث CBRNE) - حوادث پرتویی، شیمیایی، میکروبی، هسته ای و انفجاری (تروریستی) زون بندی حوادث CBRNE - نحوه کمک به مصدومان ، انواع صدمات احتمالی ، روش دستیابی به مصدومین ، اقدامات اولیه ، تریاژ ، انتقال
- آشنائی با تعریف شرایط خاص
- آشنائی با طبقه بندی عملیات نجات به منظور تجهیز اصول در شرایط خاص (مناطق صعب العبور ، کوه ، دره ، دریا ، آوار ، نشت گاز ، انفجار معادن و کارخانه ها و...)
- آشنائی با مراحل عملیات نجات (از بین بردن موانع ، دستیابی به مصدوم ، انجام مراقبت فوری ، آمادگی برای حرکت)
- آشنایی با سیستم های عملیاتی سازمان های امدادی و نحوه همکاری با آنها

رویکرد آموزشی!:

□ مجازی^۱

□ حضوری

□ ترکیبی^۲

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
- یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروههای کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.

لطفاً نام ببرید .....

تقویم درس:

---

1. Virtual Approach

2. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری/ تکالیف دانشجو	نام مدرس/ مدرسان
1	بلایا مفاهیم بلا، مخاطره، فوریت، پیشگیری، آمادگی، پاسخ، آسیب پذیری، ظرفیت، خطر، کاهش خطر، بازیابی، بازتوانی،	سخنرانی، بحث گروهی	حضور و مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
2	آشنائی با سیستم فرماندهی سوانح (ICS)	سخنرانی، بحث گروهی	حضور و مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
3	سطح بندی حوادث	سخنرانی، بحث گروهی	حضور و مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
4	ارزیابی خطر بلایا	عملی (در مرکز مهارت‌های بالینی)	حضور و مشارکت فعال، تهیه گزارش بازدید	دکتر سورانی
5	انواع تمرین در بلایا	سخنرانی، بحث گروهی، تمرین	ایفای نقش در جایگاه های تعرف شده در سناریو	دکتر سورانی
6	اصول ایمنی صحنه در حوادث طبیعی و حوادث انسان ساز	سخنرانی، بحث گروهی	حضور و مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
7	زمین لرزه (تعریف ، علل وقوع ، انواع صدمات وارده در زمین لرزه ، مراقبت های پیش بیمارستانی	سخنرانی، بحث گروهی	حضور و مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
8	آشنائی با سیل و طوفان (تعریف ، علل وقوع ، مناطق جغرافیایی در خطر ، انواع صدمات وارده در اثر سیل و طوفان ، مراقبت های پیش بیمارستانی	سخنرانی، بحث گروهی	حضور و مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
9	آشنائی با بهممن و بوران (تعریف ، علل وقوع ، مناطق جغرافیایی در خطر ، انواع صدمات وارده در اثر بهممن و بوران ، مراقبت های پیش بیمارستانی)	بحث گروهی، بارش افکار، حل مسئله	مشارکت در تدوین برنامه در گروه های تعیین شده ،بحث گروهی	دکتر سورانی
10	آشنائی با صاعقه ، گردباد و آتشفشان (تعریف ، علل وقوع ، مناطق جغرافیایی در خطر ، انواع صدمات وارده در اثر صاعقه ، گردباد و آتشفشان ،مراقبت های پیش بیمارستانی)	بحث گروهی، بارش افکار، حل مسئله	مشارکت در تدوین برنامه در گروههای تعیین شده ،بحث گروهی	دکتر سورانی
11	آشنائی با حوادث با قربانیان متعدد (تعریف ، علل وقوع ، انواع صدمات احتمالی ، مراقبت های پیش بیمارستانی)	بحث گروهی، بارش افکار، حل مسئله	مشارکت در تدوین برنامه در گروههای تعیین شده ،بحث گروهی	دکتر سورانی

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری/ تکالیف دانشجو	نام مدرس/ مدرسان
12	آشنائی با جنگ (آشنایی با انواع بمباران ها ، آسیب های انفجاری ، نحوه کمک به مصدومان، انواع صدمات احتمالی ، مراقبت های پیش بیمارستانی)	بحث گروهی، بارش افکار، حل مسئله	مشارکت در تدوین برنامه در گروههای تعیین شده، بحث گروهی	دکتر سورانی
13	جنگ های نوین(حوادث CBRNE) - حوادث پرتویی، شیمیایی، میکروبی، هسته ای و انفجاری (تروریستی) زون بندی حوادث CBRNE- نحوه کمک به مصدومان، انواع صدمات احتمالی ، مراقبت های پیش بیمارستانی	سخنرانی، بحث گروهی	مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
14	آشنائی با تعریف شرایط خاص	سخنرانی، بحث گروهی	حضور و مشارکت فعال در بحث	دکتر سورانی
15	مخاطرات بیولوژیک ، مراقبت های پیش بیمارستانی	سخنرانی، بحث گروهی، تمرین	مشارکت در ارزیابی خطر در گروههای تعیین شده، بحث گروهی	دکتر سورانی
16	انواع تریاژ در بلایا	عملی (در مرکز مهارتهای بالینی)	حضور فعال انجام عملی مهارتهای مورد نظر	دکتر سورانی
17	آزمون عملی	عملی (در مرکز مهارتهای بالینی)	حضور فعال انجام عملی مهارتهای مورد نظر	دکتر سورانی

وظایف و انتظارات از دانشجو:

منظور وظایف عمومی دانشجو در طول دوره است. وظایف و انتظاراتی نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس¹

روش ارزیابی دانشجو:

1. این وظایف مصادیقی از وظایف عمومی هستند و می‌توانند در همه انواع دوره‌های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

- ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)^۱
- ذکر روش ارزیابی دانشجو
- ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو

✓ ارزیابی تکوینی (سازنده)^۲: ارزیابی دانشجو در طول دوره آموزشی با ذکر فعالیت‌هایی که دانشجو به طور مستقل یا با راهنمایی استاد انجام می‌دهد. این نوع ارزیابی می‌تواند صرفاً با هدف ارایه بازخورد اصلاحی و رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت دانشجو صورت پذیرفته و یا با اختصاص سهمی از ارزیابی به آن، در نمره دانشجو تأثیرگذار باشد و یا به منظور تحقق هر دو هدف، از آن استفاده شود.

نظیر: انجام پروژه‌های مختلف، آزمون‌های تشخیصی ادواری، آزمون میان ترم مانند کاربرگ‌های کلاسی و آزمونک (کوئیز) های کلاسی

✓ ارزیابی تراکمی (پایانی)^۳: ارزیابی دانشجو در پایان دوره است که برای مثال می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- آزمون‌های کتبی، شفاهی و یا عملی با ذکر انواع آزمون‌ها برای مثال آزمون‌های کتبی شامل آزمون‌های کتبی بسته پاسخ اعم از «چندگزینه‌ای»، «جورکردنی گسترده»، «درست- نادرست» و آزمون‌های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ، آزمون‌های استدلالی نظیر آزمون ویژگی‌های کلیدی، سناریونویسی با ساختن فرضیه و .... آزمون‌های عملی که برای مثال می‌تواند شامل انواع آزمون‌های ساختارمند عینی نظیر OSCE^۴، OSLE^۵ و ... و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار^۶ با استفاده از ابزارهایی نظیر DOPS^۷، لاگ‌بوک^۸، کارپوشه (پورت فولیو)^۹، ارزیابی 360 درجه^{۱۰} و .... باشد.

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

2. Formative Evaluation
3. Summative Evaluation
4. Objective Structured Clinical Examination
5. Objective Structured Laboratory Examination
6. Workplace Based Assessment

7. مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی Direct Observation of Procedural Skills: روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت‌های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می‌گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می‌شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می‌شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می‌انجامد.

8. Logbook
9. Portfolio
10. Multi Source Feedback (MSF)

- اردلان، علی و همکاران. درسنامه سلامت در حوادث و بلایا. تهران: انتشارات مهرراوش 1395
- خانکه حمید رضا و همکاران. راهنمای ملی مدیریت خطر بیمارستانی بر اساس شاخص های اعتباربخشی. تهران. انتشارات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی. 1396
- مرادیان محمدجواد. راهنمای طراحی و اجرای تمرین کارکردهای حوزه بهداشت در حوادث و بلایا، انتشارات آوند اندیشه، 1398
- اردلان علی و همکاران. ابزار ارزیابی ایمنی بیمارستان برای حوادث و بلایا. انتشارات آذر برزین، 1395

(ب) مقالات:

(ج) محتوای الکترونیکی:

(د) منابع برای مطالعه بیشتر:

چک لیست ارزیابی طرح دوره							
چگونگی پردازش طرح با توجه به معیارها			معیارهای ارزیابی	آیتم	نام درس	رشته مقطع	گروه
توضیحات در خصوص موارد نیازمند اصلاح	نیازمند اصلاح	قابل قبول					
			به اطلاعات کلی درس اعم از گروه آموزشی ارایه دهنده درس، عنوان درس، کد درس، نوع و تعداد واحد، نام مسؤول درس و سایر مدرسان، دروس پیش نیاز و همزمان و رشته و مقطع تحصیلی اشاره شده است.	اطلاعات درس			

			اطلاعات مسؤول درس اعم از رتبه علمی، رشته تخصصی، اطلاعات تماس و ... درج شده است.	اطلاعات مسؤول درس			
			بخش‌های مختلف محتوایی درس در حد یک یا دو بند معرفی شده است.	توصیف کلی درس			
			اهداف کلی/ محورهای توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده‌اند.	اهداف کلی/ محورهای توانمندی			
			اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده‌اند.	اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توانمندی			
			رویکرد آموزشی مورد نظر در ارایه دوره اعم از حضوری، مجازی و ترکیبی مشخص شده است.	رویکرد آموزشی			
			روش‌های یاددهی و یادگیری درج شده‌اند.	روش‌های یاددهی- یادگیری			
			جدول مربوط به تقویم درس، به طور کامل تکمیل شده است.	تقویم درس			
			وظایف و انتظارات از دانشجویان نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس و ... تعریف شده و درج گردیده است.	وظایف و انتظارات از دانشجو			
			نحوه ارزیابی دانشجو با ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)، روش ارزیابی و سهم هر نوع/ روش ارزیابی در نمره نهایی دانشجو، درج شده است.	نحوه ارزیابی دانشجو			
			کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط، معرفی شده‌اند	منابع			